

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

TALABALAR HAYOTIDA CHATGPTNING O'RNI

Rustamova Muxlisa

O'zDJTU, Ingliz tili 1-fakultet 2517-guruh talabasi

ANNOTATSIYA. *Ushbu tezisda zamonaviy ta'lim jarayonida ChatGPT sun'iy intellekt tizimining talaba hayotidagi o'rni va ahamiyati yoritilgan. Unda ChatGPTning o'quv jarayonini yengillashtirishdagi roli, murakkab mavzularni sodda tilda tushuntirib berish imkoniyati, ilmiy va ijodiy ishlar tayyorlashda ko'rsatadigan ko'magi batafsil tahlil qilingan. Shuningdek, talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish, vaqtni samarali boshqarish, til o'rganish va texnik fanlarda qo'llash kabi afzalliklari ko'rib chiqilgan. Ushbu tezis sun'iy intellekt vositalarining talaba psixologiyasi, motivatsiyasi va o'zini rivojlantirish jarayoniga ko'rsatadigan ijobiy ta'sirlarini ham aks ettiradi. Umuman olganda, ChatGPT talabalarning o'qish jarayoni samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi zamonaviy raqamli yordamchi sifatida baholanadi.*

Asosiy so'zlar: *Sun'iy intellekt, mustaqil ta'lim, axborot izlash, vazifalarni bajarish, o'quv jarayonini yengillashtirish, raqamli ta'lim, chatGPT va talaba muloqoti*

KIRISH

Raqamli transformatsiya jarayonlari inson faoliyatining barcha sohalarida, xususan, ta'lim tizimida ilgari kuzatilmagan sifat o'zgarishlarini yuzaga keltirmoqda. Sun'iy intellektning yangi avlod modellaridan biri hisoblangan ChatGPT — bu tabiiy tilni qayta ishlash, mantiqiy tahlil qilish va inson nutqiga yaqin matn yaratish imkoniyatiga ega bo'lgan yirik neyron tarmoq asosidagi til modeli bo'lib, zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas bo'lagiga aylanib bormoqda. Ushbu texnologiya talabalarning bilim olish jarayoniga nafaqat yordamchi vosita sifatida, balki bilimlarni strukturaviy o'zlashtirish, mustaqil fikrni shakllantirish va izlanish madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi intellektual platforma sifatida kirib kelmoqda.

ChatGPTning asosiy mohiyati — foydalanuvchi tomonidan kiritilgan matnli so'rovni semantik tahlil qilib, ularga kontekstga mos va mantiqan izchil javob yaratishidir. Bunday imkoniyatlar uni o'quv jarayonida muhim kognitiv hamrohga aylantiradi: murakkab ilmiy tushunchalarni talabaning bilim darajasiga mos shaklda izohlab berish, mavzularni tizimlashtirish, ilmiy fikr yuritishni qo'llab-quvvatlash va kreativ yondashuvni rag'batlantirish kabi funksiyalar ta'lim samaradorligini oshiradi. Shu bois sun'iy intellekt vositalarining, xususan ChatGPTning, talaba hayotidagi o'rni va ta'sirini chuqur o'rganish bugungi ilmiy-amaliy tadqiqotlarning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Talabalar hayotida ChatGPTning o'rni:

Raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan hozirgi davrda ta'lim jarayoni ham tubdan o'zgarib bormoqda. Xususan, sun'iy intellekt vositalarining keng qo'llanilishi talabalarning o'qish, izlanish va o'z ustida ishlash jarayonini ancha yengillashtirmoqda. Shunday

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

zamonaviy vositalardan biri — ChatGPT bo'lib, u bugungi kunda talabalarning kundalik hayotida muhim o'rin egallab bormoqda. Quyida ushbu texnologiyaning talaba hayotidagi asosiy afzalliklari, imkoniyatlari va mas'uliyatli foydalanish tamoyillari yoritib beriladi.

1. O'qish jarayonida yordamchi sifatida

ChatGPT talabalarga murakkab mavzularni tushunishda qulaylik yaratadi. Murakkab nazariy tushunchalarni soddalashtirib berishi, mavzularni izohlab berishi va misollar orqali tushuntirishi o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi. Masalan, fizika, matematika yoki tarix bo'yicha tushunarsiz bo'lgan mavzularni batafsil izohlab berishi talabaning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini boyitadi.

2. Chet tillarini o'rganishda qo'llanishi

ChatGPT chet tillarini o'rganayotgan talabalar uchun ajoyib yordamchi. U:

so'z boyligini oshirish,

grammatikani tushuntirish,

matnlarni tarjima qilish,

suhbat amaliyotini oshirish kabi imkoniyatlar bilan til o'rganish jarayonini yengillashtiradi. Eng muhimi, talaba xohlagan vaqtda virtual suhbatdosh topa oladi.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, ChatGPT talabalarning o'quv jarayonini yengillashtiradigan, ularning bilim olishini qo'llab-quvvatlaydigan zamonaviy raqamli yordamchidir. Uning imkoniyatlari to'g'ri va mas'uliyat bilan ishlatilsa, talabaning bilim doirasi kengayadi, mustaqil o'rganish ko'nikmalari rivojlanadi, vaqt va resurslar samarali boshqariladi. Shu bois ChatGPT bugungi talaba hayotining ajralmas bir qismiga aylanib bormoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. OpenAI. ChatGPT: Model Capabilities and Limitations. OpenAI Documentation, 2023.

2. Anderson, J. & Rainie, L. The Future of Artificial Intelligence in Learning. Pew Research Center, 2022.

3. Uzbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. Raqamli ta'lim strategiyasi 2030. Toshkent, 2022.

4. Nusratova, M. Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limga ta'siri.